

Gemeentelijke leges 2012

bedrijfschap Horeca en Catering

Inhoud

1	Hoofdlijnen	2
2	Drank- en horecawetvergunning	4
2.1	Inleiding	4
2.2	Tarieven	4
2.3	Top 10 hoog en laag	5
2.4	Vergelijking met 2011	6
3	Exploitatievergunning	7
3.1	Inleiding	7
3.2	Tarieven	7
3.3	Top 10 hoog en laag	9
3.4	Vergelijking met 2011	9
4	Terrasvergunning	11
4.1	Inleiding	11
4.2	Tarieven	11
4.3	Top 10 hoog en laag	13
4.4	Vergelijking met 2011	13
5	Totaal drie vergunningen	15
5.1	Inleiding	15
5.2	Tarieven	15
5.3	Top 10 hoog en laag	17
5.4	Vergelijking met 2011	18
6.	Precariobelasting	19
6.1	Inleiding	19
6.2	Tarieven	19
6.3	Top 10 hoog en laag	21
6.4	Vergelijking met 2011	21
7.	Wisseling van leidinggevende	23
7.1	Inleiding	23
7.2	Tarieven	23
7.3	Top 10 hoog en laag	24
7.4	Vergelijking met 2011	25
8.	Bouwvergunning	26
8.1	Inleiding	26
8.2	Tarieven	26
8.3	Top 10 hoog en laag	29
8.4	Vergelijking met 2011	30

Colofon

Dit is een uitgave van het bedrijf Horeca en Catering

© bedrijf Horeca en Catering

Overname van informatie uit deze publicatie is toegestaan, mits met bronvermelding.

Het bedrijf Horeca en Catering stelt zich niet aansprakelijk voor de juistheid van de aangeboden informatie. In geen geval is het bedrijf Horeca en Catering aansprakelijk voor enige directe of indirecte schade als gevolg van of in verband met de aangeboden informatie uit deze publicatie.

Zoetermeer,
Januari 2013

1 Hoofdlijnen

1.1 Samenvatting

Hieronder volgt een samenvatting van de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek naar de jaarlijkse tariefsverhoging van de gemeentelijke leges. Nederland telt 415 gemeenten, waarvan er 385 (93%) bij één of meerdere vergunningen een tariefsverhoging hebben doorgevoerd.

Evenals in vorige jaren passen gemeenten zeer uiteenlopende tarieven toe voor de vergunningen. Zo kost het totale vergunningenpakket (Drank- en Horecawetvergunning, exploitatievergunning en terrasvergunning) in de duurste gemeente € 2.395 en in de goedkoopste € 28. Hoewel deze verschillen voor een deel voortkomen uit een verschil in het aantal vereiste vergunningen, zijn de tariefsverschillen tussen de gemeenten aanzienlijk. Ook per vergunning komen dit soort uitersten voor: een Drank- en Horecawetvergunning kost tussen € 28 en € 1.763, een exploitatievergunning tussen € 8 en € 1.424 en een terrasvergunning varieert in tarief van € 8 tot € 1.981.

Gemeentelijke leges: tarieven en stijgingspercentages 2008-2012

Tabel 1 Gemiddelde tarieven 2008-2012 en stijging 2012 t.o.v. 2008 (in €); stijgingspercentages t.o.v. vorig jaar en 2012 t.o.v. 2008 (in %)

	2008	2009	2010	2011	2012	2008-2012
Gemiddeld tarief	€	€	€	€	€	€
Leges drank- en horecawetvergunning	222	234	246	266	286	+64
Leges exploitatievergunning	189	196	200	208	220	+31
Leges terrasvergunning	84	88	101	108	115	+31
Leges totaal drie vergunningen	360	377	398	423	449	+89
Precariobelasting	1.513	1.546	1.588	1.672	1.708	+195
Leges wisseling leidinggevende	113	114	117	121	127	+14
Stijgingspercentage		%	%	%	%	%
Leges drank- en horecawetvergunning		+5,4	+5,1	+8,1	+7,5	+28,8
Leges exploitatievergunning		+3,7	+2,0	+4,0	+5,8	+16,4
Leges terrasvergunning		+4,8	+14,8	+6,9	+6,5	+36,9
Leges totaal drie vergunningen		+4,7	+5,6	+6,3	+6,1	+24,7
Precariobelasting		+2,2	+2,7	+5,3	+2,2	+12,9
Leges wisseling leidinggevende		+0,9	+2,6	+3,4	+5,0	+12,4

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

Hoe groter de gemeente, hoe duurder de leges

De tarieven liggen in grote gemeenten (meer dan 75.000 inwoners) meestal hoger dan in middelgrote en kleine gemeenten. Grote gemeenten rekenen voor een Drank- en Horecawetvergunning gemiddeld ongeveer het dubbele van kleine gemeenten en voor een exploitatievergunning bijna het drievoudige. Verder blijkt dat grote gemeenten vaker dan kleinere gemeenten een exploitatievergunning en een terrasvergunning voorschrijven. Precariobelasting komt in 86% van de grote gemeenten voor, terwijl dit in middelgrote en kleine gemeenten 49% respectievelijk 29% is. Kortom, zowel het aantal vergunningen als de kosten hiervoor zijn het hoogst in de grote gemeenten.

Regionale verschillen

De plaats waar een horecabedrijf is gevestigd kan van invloed zijn op de kosten voor een vergunning. Over het algemeen zijn de kosten in het oosten en het westen van het land het hoogst. Het noorden kent relatief lage tarieven. In deze regio krijgt een ondernemer daarnaast het minst vaak te maken met een exploitatievergunning, terrasvergunning of precariobelasting.

Verschillen bouwvergunning groot

De kosten voor een bouwvergunning kunnen oplopen. Gemeenten gebruiken de bouwsom (aanneemsom) als uitgangspunt. Ook hier geldt dat de tarieven uiteenlopen: bij een bouwsom van € 100.000 kost de vergunning tussen € 1.265 en € 7.000 en bij een bouwsom van € 500.000 varieert het tarief tussen € 4.581 en € 27.875. Gemiddeld betaalt de aanvrager van een bouwvergunning 2,5% van de bouwsom indien deze € 100.000 bedraagt en 2,3% bij een bouwsom van € 500.000.

1.2 Onderzoek naar gemeentelijke leges

Een horecaondernemer heeft voor het exploiteren van zijn bedrijf diverse vergunningen nodig. Elke gemeente bepaalt zelf welke vergunningen de horecaondernemer moet aanvragen. Ook de tarieven van de vergunningen verschillen per gemeente. Om het aantal horecagerelateerde vergunningen en de kosten hiervoor in kaart te brengen heeft het bedrijf Horeca en Catering in 2002, 2004 en 2006 op verzoek van Koninklijke Horeca Nederland (KHN) onderzoek gedaan. Met ingang van 2008 wordt het onderzoek op verzoek uitgevoerd door ABF Research. Dit rapport bevat de resultaten voor 2012 die waar mogelijk zijn vergeleken met de voorgaande jaren. Het volledige overzicht van de verschillende vergunningen en tarieven in de 415 gemeenten die Nederland op dit moment telt, is te raadplegen in de database Feiten en Cijfers op www.kenniscentrumhoreca.nl.

In de huidige opzet is gebruik gemaakt van de gemeentelijke legesverordeningen en tarientabellen van alle Nederlandse gemeenten. Hieruit is informatie verkregen over de tarieven, maar geen verdere informatie over een vergunning ten aanzien van de geldigheidsduur of de gebondenheid aan persoon of zaak.

Casus onderzoek

Als basis voor de gegevensverzameling is een casus uit voorgaande jaren gebruikt. Hiermee is de vergelijkbaarheid van de onderzoeken gewaarborgd. Het betreft de vestiging van een cafébedrijf met een bruikbaar vloeroppervlak van 150 m² op de beste locatie van de gemeente, met daarbij een terras van 50 m² op gemeentegrond. Gekeken is naar de volgende kosten:

- Drank- en Horecawetvergunning;
- Exploitatievergunning;
- Terrasvergunning;
- Precariobelasting op een terras;
- Wijziging van een leidinggevende op de Drank- en Horecawetvergunning.

Daarnaast zijn evenals in 2010 en 2011 de tarieven voor een bouwvergunning in kaart gebracht, waarbij is uitgegaan van bouwsommen van € 100.000 en € 500.000. Hierdoor is een vergelijking mogelijk met de tarieven vóór de invoering van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), waar de bouwvergunning met ingang van 1 oktober 2010 deel van uitmaakt.

In iedere gemeente krijgt een horecaondernemer te maken met een Drank- en Horecawetvergunning en met kosten voor het wijzigen van een leidinggevende daarop. Dit geldt niet voor alle onderzochte kosten. Een exploitatievergunning en/of terrasvergunning kan worden afgegeven in combinatie met een Drank- en Horecawetvergunning.

Alle bedragen die in het rapport voorkomen zijn afgerond op hele euro's.

Opbouw van het rapport

Aan iedere hierboven genoemde vergunning of belasting wordt in een apart hoofdstuk aandacht besteed. Er is onder meer een top 10 van hoogste en laagste tarieven opgenomen en een vergelijking met de tarieven van eerdere jaren. Ook zijn de gemiddelde kosten weergegeven voor de zestien regio's die KHN onderscheidt. In hoofdstuk 5 worden de kosten van drie vergunningen; de Drank- en Horecawetvergunning, de exploitatievergunning en de terrasvergunning bij elkaar opgeteld om ook voor dit totaalpakket de gemeenten te kunnen vergelijken.

2 Drank- en horecawetvergunning

2.1 Inleiding

Ieder horecabedrijf dat alcoholhoudende drank verstrekt heeft een vergunning nodig op grond van artikel 3 van de Drank- en Horecawet. Deze vergunning is benodigd in iedere gemeente. Het gaat daarbij om een vast bedrag.

2.2 Tarieven

Het gemiddelde tarief voor een Drank- en Horecawetvergunning bedraagt in 2012 € 286.

De kosten voor een Drank- en Horecawetvergunning liggen in grote gemeenten aanzienlijk hoger dan in kleine en middelgrote gemeenten.

Tabel 2.1 Gemiddelde tarieven (€) en jaarlijks stijgingspercentage (%) ten opzichte van vorig jaar bij Drank- en Horecawetvergunning per grootteklasse van gemeente, 2008-2012

Grootteklasse	2008	2009	2010	2011	2012
Gemiddeld tarief	€	€	€	€	€
Klein (minder dan 30.000 inwoners)	188	199	213	237	246
Middelgroot (30.000 - 75.000 inwoners)	241	252	258	276	298
Groot (meer dan 75.000 inwoners)	376	396	410	415	494
Totaal	222	234	246	266	286
Stijgingspercentage t.o.v. vorig jaar		%	%	%	%
Klein (minder dan 30.000 inwoners)		+5,9	+7,0	+11,3	+3,8
Middelgroot (30.000 - 75.000 inwoners)		+4,6	+2,4	+7,0	+8,0
Groot (meer dan 75.000 inwoners)		+5,3	+3,5	+1,2	+19,0
Totaal		+5,4	+5,1	+8,1	+7,5

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

Tussen de verschillende delen van het land kunnen de tarieven eveneens uiteenlopen. Evenals de afgelopen jaren kost een Drank- en Horecawetvergunning in het noorden het minst en in het oosten het meest.

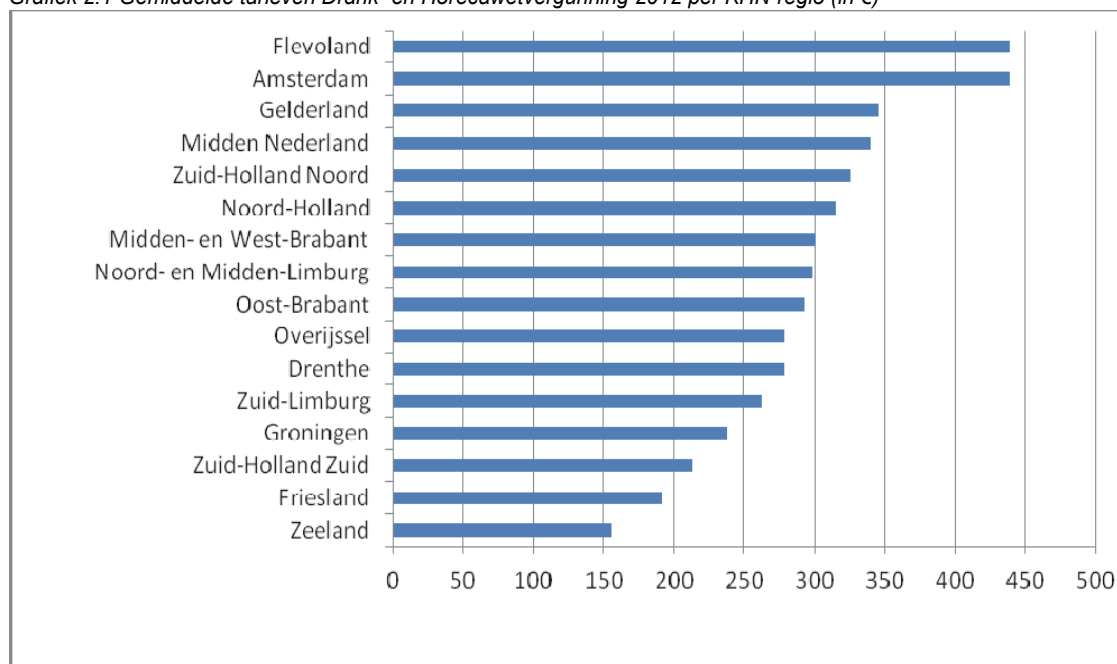
Tabel 2.2 Gemiddelde tarieven (€) en jaarlijks stijgingspercentage (%) ten opzichte van vorig jaar bij Drank- en Horecawetvergunning per landsdeel, 2008-2012

Landsdeel	2008	2009	2010	2011	2012
Gemiddeld tarief	€	€	€	€	€
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)	199	204	209	217	226
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)	247	259	266	305	333
West (Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Holland)	234	248	261	273	291
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)	200	212	230	254	275
Totaal	222	234	246	266	286
Stijgingspercentage t.o.v. vorig jaar		%	%	%	%
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)		+2,5	+2,5	+3,8	+4,1
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)		+4,9	+2,7	+14,7	+9,2
West (Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Holland)		+6,0	+5,2	+4,6	+6,6
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)		+6,0	+8,5	+10,4	+8,3
Totaal		+5,4	+5,1	+8,1	+7,5

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

Het navolgende overzicht van de gemiddelde tarieven per regio van Koninklijke Horeca Nederland (KHN) laat zien dat de tarieven van een Drank- en Horecawetvergunning in Amsterdam en in de regio Flevoland met € 439 het hoogste zijn. In Zeeland (€ 155) en Friesland (€ 192) zijn de tarieven het laagst.

Grafiek 2.1 Gemiddelde tarieven Drank- en Horecawetvergunning 2012 per KHN-regio (in €)

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

In zes op de tien gemeenten ligt het tarief voor de Drank- en Horecawetvergunning tussen plus of min 50% van het gemiddelde van € 286.

Tabel 2.3 Verdeling gemeenten Drank- en Horecawetvergunning 2012 rond het gemiddelde tarief

Verdeling	Aantal gemeenten	Procentuele verdeling
Ver onder het gemiddelde (meer dan 50%)	93	22
Onder het gemiddelde (tot 50%)	169	41
Boven het gemiddelde (tot 50%)	84	20
Ver boven het gemiddelde (meer dan 50%)	69	17
Totaal	415	100

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

2.3 Top 10 hoog en laag

In 2012 vragen zes gemeenten meer dan € 1.000 voor een Drank- en Horecawetvergunning. Oost Gelre staat evenals vorig jaar bovenaan met een tarief van € 1.763. Het Bildt is de goedkoopste gemeente met € 28, gevolgd door Menameradiel en Deventer met beide € 30. Twee gemeenten die vorig jaar tot de tien goedkoopste gemeenten van Nederland hoorden, komen niet meer in het overzicht voor, te weten Ferwerderadiel (nu € 60) en West Maas en Waal (nu € 222).

Tabel 2.4 Hoogste en laagste tarieven Drank- en Horecawetvergunning 2012

Duurste gemeenten		Bedrag in €	Goedkoopste gemeenten		Bedrag in €
1	Oost Gelre	1.763	1	het Bildt	28
2	Eindhoven	1.598	2	Menameradiel	30
3	Woensdrecht	1.425	3	Deventer	30
4	Apeldoorn	1.298	4	Roermond	33
5	Arnhem	1.204	5	Halderberge	39
6	Heumen	1.060	6	Koggenland	45
7	Amersfoort	850	7	Maassluis	47
8	Woerden	832	8	Giessenlanden	47
9	Waterland	805	9	Baarle-Nassau	52
10	Almelo	790	10	Grave	55

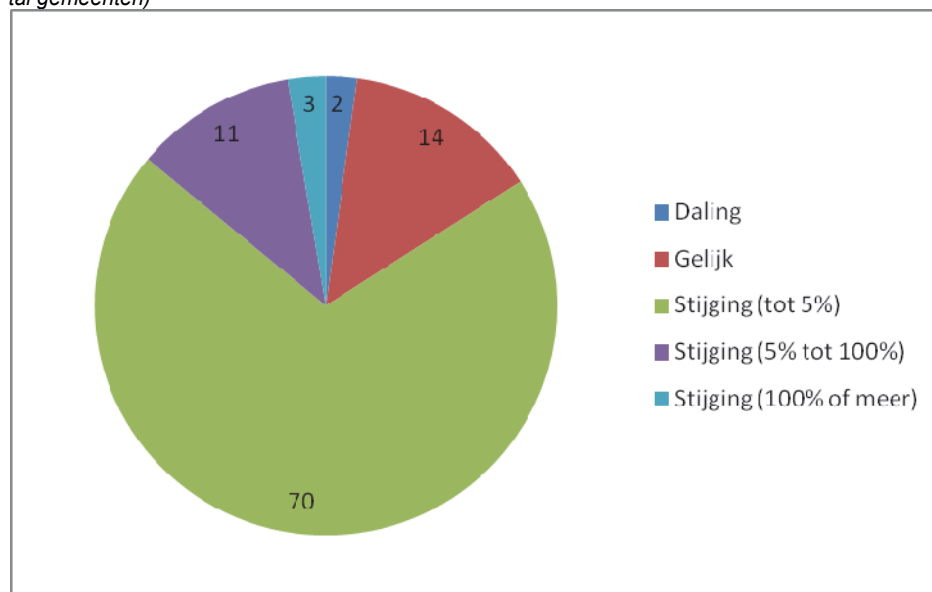
Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

2.4 Vergelijking met 2011

Het gemiddelde tarief voor een Drank- en Horecawetvergunning is in 2012 € 286. Ten opzichte van 2011, toen het gemiddelde tarief € 266 was, betekent dit een stijging van 7,5%. Grote gemeenten hebben hierin een relatief groot aandeel, met een gemiddelde stijging van 19%.

Om een uitspraak te kunnen doen over de ontwikkeling van het tarief van 2012 ten opzichte van 2011 is de ontwikkeling per individuele gemeente bekeken. Onderstaande figuur geeft een verdeling van de gemeenten naar ontwikkeling van het tarief.

Grafiek 2.2 Ontwikkeling tarief Drank- en Horecawetvergunning 2012 ten opzichte van 2011 (in % van het aantal gemeenten)

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

Zeven op de tien gemeenten hebben in 2012 een verhoging van het tarief van de Drank- en Horecawetvergunning doorgevoerd van maximaal 5%. In een op de zeven gemeenten is het tarief in een jaar tijd met meer dan 5% gestegen, waarbij tariefsverhogingen van meer dan het dubbele voorkomen. In eenzelfde deel van de gemeenten is het tarief niet gewijzigd. In 2% is het tarief verlaagd ten opzichte van 2011.

3 Exploatievergunning

3.1 Inleiding

Een exploitatievergunning is een vergunning tot het exploiteren van een horeca-inrichting (met of zonder alcohol). Een exploitatievergunning is gebaseerd op de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en heeft als doel de openbare orde en het woon- en leefklimaat in de buurt van het horecabedrijf te beschermen.

In 2012 was een exploitatievergunning in 240 ofwel 58% van de gemeenten vereist, nagenoeg gelijk aan de voorgaande jaren. Het gaat hierbij om een afzonderlijk tarief voor een exploitatievergunning. Dit betreft meestal een vast bedrag.

In een aantal gemeenten wordt bij het verlenen van een Drank- en Horecawetvergunning automatisch en zonder kosten een exploitatievergunning verleend. Voor een horecabedrijf zonder alcohol geldt dan wel een apart tarief. In dit hoofdstuk is uitgegaan van het apart verlenen van een exploitatievergunning. Gemeenten zonder afzonderlijk tarief voor een exploitatievergunning zijn buiten beschouwing gelaten.

3.2 Tarieven

Het gemiddelde tarief voor een exploitatievergunning bedraagt in 2012 € 220.

De kosten voor een exploitatievergunning liggen in grote gemeenten aanzienlijk hoger dan in kleine en middelgrote gemeenten.

Tabel 3.1 Gemiddelde tarieven (€) en jaarlijks stijgingspercentage (%) ten opzichte van vorig jaar bij exploitatievergunning per grootteklasse van gemeente, 2008-2012

Grootteklasse	2008	2009	2010	2011	2012
Gemiddeld tarief	€	€	€	€	€
Klein (minder dan 30.000 inwoners)	148	151	151	160	164
Middelgroot (30.000 - 75.000 inwoners)	154	164	177	193	207
Groot (meer dan 75.000 inwoners)	429	439	452	438	483
Totaal	189	196	200	208	220
Stijgingspercentage t.o.v. vorig jaar		%	%	%	%
Klein (minder dan 30.000 inwoners)		+2,0	0,0	+6,0	+2,5
Middelgroot (30.000 - 75.000 inwoners)		+6,5	+7,9	+9,0	+7,3
Groot (meer dan 75.000 inwoners)		+2,3	+3,0	-3,1	+10,3
Totaal		+3,7	+2,0	+4,0	+5,8

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

Tabel 3.2 Aantal en aandeel gemeenten met exploitatievergunning 2012 per grootteklasse van gemeente

Grootteklasse	Aantal gemeenten met exploitatievergunning	% gemeenten met exploitatievergunning
Klein (minder dan 30.000 inwoners)	132	52
Middelgroot (30.000-75.000 inwoners)	76	66
Groot (meer dan 75.000 inwoners)	32	74
Totaal	240	58

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

Een verdeling naar landsdeel laat zien dat een exploitatievergunning in het noorden en zuiden van het land relatief lage kosten met zich meebrengt. Gemeenten in het westen van het land hebben gemiddeld het hoogste tarief en werken ook het vaakst met een exploitatievergunning.

Tabel 3.3 Gemiddelde tarieven (€) en jaarlijks stijgingspercentage (%) ten opzichte van vorig jaar bij exploitatievergunning per landsdeel, 2008-2012

Landsdeel	2008	2009	2010	2011	2012
Gemiddeld tarief	€	€	€	€	€
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)	153	157	165	177	172
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)	243	245	237	223	232
West (Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Holland)	194	207	221	231	245
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)	153	156	155	166	185
Totaal	189	196	200	208	220
Stijgingspercentage t.o.v. vorig jaar		%	%	%	%
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)		+2,6	+5,1	+7,3	-2,8
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)		+0,8	-3,3	-5,9	+4,0
West (Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Holland)		+6,7	+6,8	+4,5	+6,1
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)		+2,0	-0,6	+7,1	+11,4
Totaal		+3,7	+2,0	+4,0	+5,8

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

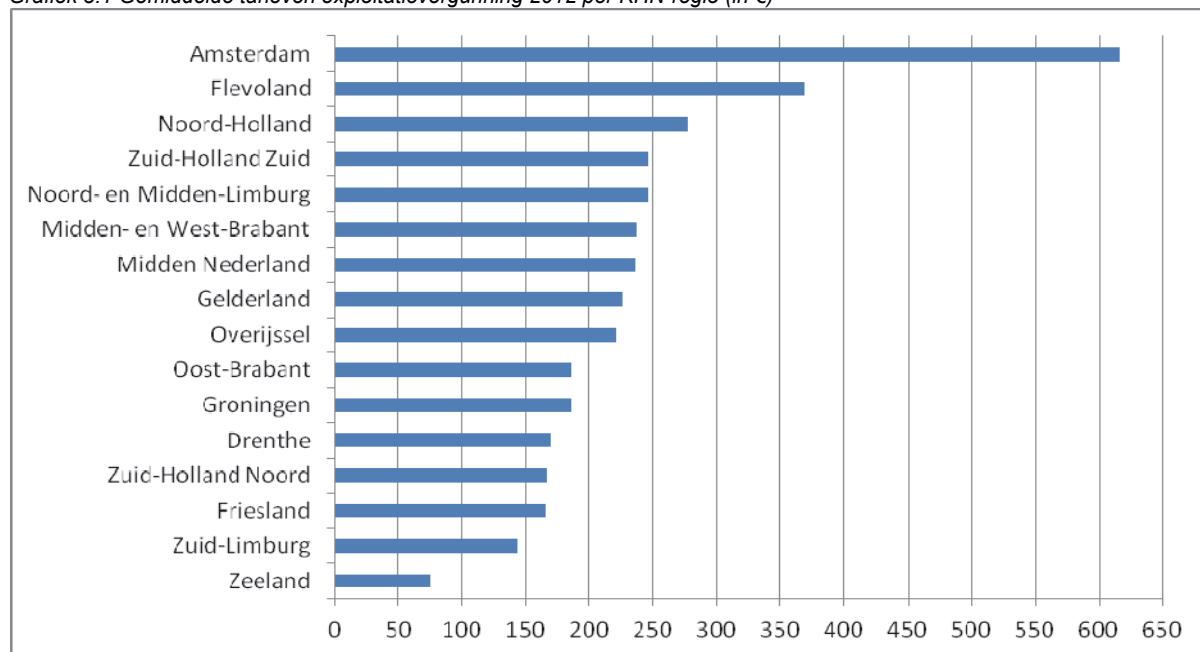
Tabel 3.4 Aantal en aandeel gemeenten met exploitatievergunning 2012 per landsdeel

Landsdeel	Aantal gemeenten met exploitatievergunning	% gemeenten met exploitatievergunning
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)	23	37
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)	42	48
West (Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Holland)	111	73
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)	64	57
Totaal	240	58

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

Het navolgende overzicht van de gemiddelde tarieven per regio van Koninklijke Horeca Nederland (KHN) laat zien dat een exploitatievergunning in Amsterdam met € 616 veruit het duurste is, gevolgd door de regio Flevoland met een tarief van € 368. In Zeeland bedraagt het gemiddelde tarief € 75, waardoor deze regio evenals voor een Drank- en Horecawetvergunning de goedkoopste is.

Grafiek 3.1 Gemiddelde tarieven exploitatievergunning 2012 per KHN-regio (in €)

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

In ruim vier op de tien gemeenten ligt het tarief voor de exploitatievergunning tussen plus of min 50% van het gemiddelde van € 220.

Tabel 3.5 Verdeling gemeenten met exploitatievergunning 2012 rond het gemiddelde tarief

Verdeling	Aantal gemeenten	Procentuele verdeling
Ver onder het gemiddelde (meer dan 50%)	89	37
Onder het gemiddelde (tot 50%)	62	26
Boven het gemiddelde (tot 50%)	38	16
Ver boven het gemiddelde (meer dan 50%)	51	21
Totaal	240	100

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

3.3 Top 10 hoog en laag

Evenals in 2011 is Zaanstad de duurste gemeente met betrekking tot de exploitatievergunning. De top 10 van duurste gemeenten kent weinig verschuivingen ten opzichte van 2011. In de gemeente Eindhoven hoeft een alcoholverstrekkend bedrijf met ingang van 2012 alleen een drank- en horecawetvergunning aan te vragen. Het hieronder vermelde tarief van een exploitatievergunning in Eindhoven is van toepassing op een deel van de niet-alcoholverstrekkende horeca.

Van alle gemeenten die een exploitatievergunning vereisen is Tholen dit jaar de goedkoopste. De goedkoopste gemeente van 2011, Someren, heeft het tarief inmiddels verhoogd naar € 160 en komt daardoor niet meer voor in deze top 10.

Tabel 3.6 Hoogste en laagste tarieven exploitatievergunning 2012

1	Duurste gemeenten	Bedrag in €	1	Goedkoopste gemeenten	Bedrag in €
1	Zaanstad	1.424	1	Tholen	8
2	Arnhem	1.204	2	Nederlek	10
3	Eindhoven	1.189	3	Alphen aan den Rijn	13
4	Waterland	985	4	Halderberge	17
5	Rotterdam	949	5	Roosendaal	21
6	Maassluis	832	6	Reimerswaal	21
7	Zwolle	768	7	Borsele	22
8	Tilburg	762	8	Dirksland	23
9	Utrecht	709	9	Sint-Michielsgestel	24
10	Dordrecht	639	10	Montfoort	25

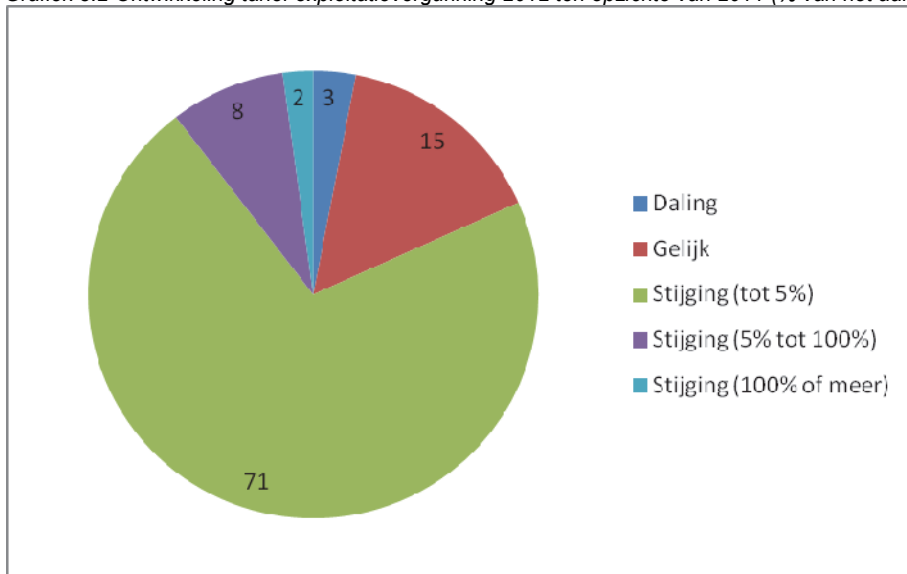
Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

3.4 Vergelijking met 2011

Het gemiddelde tarief voor een exploitatievergunning is in 2012 € 220. Ten opzichte van 2011, toen het gemiddelde tarief € 208 was, betekent dit een stijging van 5,8%.

Om een uitspraak te kunnen doen over de ontwikkeling van het tarief van 2012 ten opzichte van 2011 is de ontwikkeling bekeken van de gemeenten die een exploitatievergunning kennen. Onderstaande figuur geeft een verdeling van de gemeenten naar ontwikkeling van het tarief. Bij 230 gemeenten kan een vergelijking met 2011 worden gegeven.

Grafiek 3.2 Ontwikkeling tarief exploitatievergunning 2012 ten opzichte van 2011 (% van het aantal gemeenten)

Bron: ABF, bewerking bedrijf Horeca en Catering

In zeven op de tien gemeenten die een exploitatievergunning hanteren stijgt het tarief met maximaal 5%. In een op de tien gemeenten is het tarief met meer dan 5% gestegen. 15% heeft het tarief niet gewijzigd en 3% heeft het tarief verlaagd ten opzichte van 2011.

4 Terrasvergunning

4.1 Inleiding

Een terrasvergunning is in iets minder dan de helft van de gemeenten benodigd voor het exploiteren van een terras bij een horecabedrijf. In een deel van de andere gemeenten is een aparte terrasvergunning niet nodig, maar maken bepalingen omtrent het terras deel uit van de Drank- en Horecawetvergunning of de exploitatievergunning. In dit hoofdstuk is uitgegaan van een losse verstrekking van een terrasvergunning en betreft het meestal een vast bedrag.

Tarieven kunnen worden gekoppeld aan verschillende soorten periodes, zoals een jaar-, seizoens- of maandtarief. Om een vergelijking goed mogelijk te maken zijn alle beschikbare tarieven, 197 in totaal, omgerekend naar een jaartarief.

4.2 Tarieven

Het gemiddelde jaartarief voor een terrasvergunning voor een terras van 50 m² bedraagt in 2012 € 115.

De kosten voor een terrasvergunning zijn in grote gemeenten het hoogst. Ook wordt in grote gemeenten het vaakst een terrasvergunning vereist.

Tabel 4.1 Gemiddelde tarieven (€) en jaarlijks stijgingspercentage (%) ten opzichte van vorig jaar bij terrasvergunning per grootteklasse van gemeente, 2008-2012

Grootteklasse	2008	2009	2010	2011	2012
Gemiddeld tarief	€	€	€	€	€
Klein (minder dan 30.000 inwoners)	73	77	97	105	105
Middelgroot (30.000 - 75.000 inwoners)	61	64	68	72	84
Groot (meer dan 75.000 inwoners)	175	181	188	190	204
Totaal	84	88	101	108	115
Stijgingspercentage t.o.v. vorig jaar		%	%	%	%
Klein (minder dan 30.000 inwoners)		+5,5	+26,0	+8,2	0,0
Middelgroot (30.000 - 75.000 inwoners)		+4,9	+6,3	+5,9	+16,7
Groot (meer dan 75.000 inwoners)		+3,4	+3,9	+1,1	+7,4
Totaal		+4,8	+14,8	+6,9	+6,5

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

Tabel 4.2 Aantal en aandeel gemeenten met terrasvergunning 2012 per grootteklasse van gemeente

Grootteklasse	Aantal gemeenten met terrasvergunning	% gemeenten met terrasvergunning
Klein (minder dan 30.000 inwoners)	98	38
Middelgroot (30.000 - 75.000 inwoners)	66	57
Groot (meer dan 75.000 inwoners)	33	77
Totaal	197	47

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

Een terrasvergunning is het duurste in het westen van het land en het goedkoopst in het zuiden.

Tabel 4.3 Gemiddelde tarieven (€) en jaarlijks stijgingspercentage (%) ten opzichte van vorig jaar bij terrasvergunning per landsdeel, 2008-2012

Landsdeel	2008	2009	2010	2011	2012
Gemiddeld tarief	€	€	€	€	€
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)	48	49	63	78	102
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)	91	99	102	107	119
West (Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Holland)	97	100	126	133	134
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)	70	72	77	80	86
Totaal	84	88	101	108	115
Stijgingspercentage t.o.v. vorig jaar		%	%	%	%
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)		+2,1	+28,6	+23,8	+30,8
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)		+8,8	+3,0	+4,9	+11,2
West (Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Holland)		+3,1	+26,0	+5,6	+0,8
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)		+2,9	+6,9	+3,9	+7,5
Totaal		+4,8	+14,8	+6,9	+6,5

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

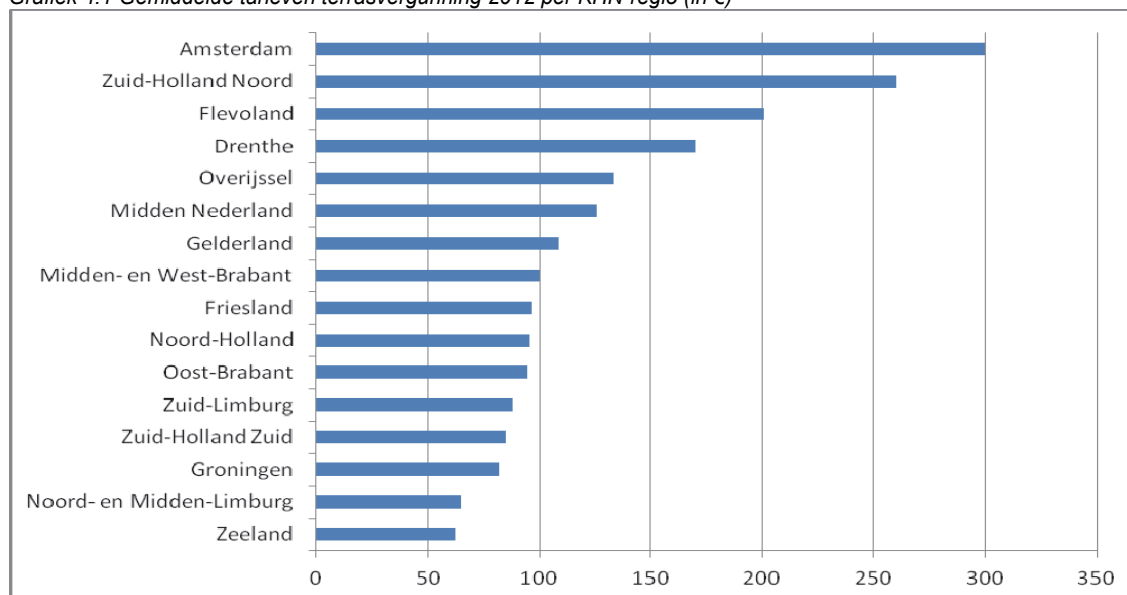
Tabel 4.4 Aantal en aandeel gemeenten met terrasvergunning 2012 per landsdeel

Landsdeel	Aantal gemeenten met terrasvergunning	% gemeenten met terrasvergunning
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)	22	35
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)	51	59
West (Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Holland)	75	49
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)	49	43
Totaal	197	47

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

Het overzicht van de gemiddelde tarieven per regio van Koninklijke Horeca Nederland (KHN) laat zien dat een terrasvergunning in Amsterdam met € 300 het duurste is, gevolgd door Zuid Holland Noord met een gemiddeld tarief van € 260. In Zeeland en Noord- en Midden-Limburg zijn de tarieven het laagst. In de regio Drenthe heeft het gemiddelde tarief een sprong gemaakt van € 60 in 2011 naar € 170 in 2012.

Grafiek 4.1 Gemiddelde tarieven terrasvergunning 2012 per KHN-regio (in €)

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

In bijna vier op de tien gemeenten ligt het tarief voor de terrasvergunning tussen plus of min 50% van het gemiddelde van € 115.

Tabel 4.5 Verdeling gemeenten met terrasvergunning 2012 rond gemiddelde tarief

Verdeling	Aantal gemeenten	Procentuele verdeling
Ver onder het gemiddelde (meer dan 50%)	84	43
Onder het gemiddelde (tot 50%)	52	26
Boven het gemiddelde (tot 50%)	26	13
Ver boven het gemiddelde (meer dan 50%)	35	18
Totaal	197	100

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

4.3 Top 10 hoog en laag

Rijnwoude staat bovenaan in de top 10 van duurste gemeenten die een terrasvergunning of vergelijkbare kosten voor een terras kennen, met een sterk verlaagd tarief ten opzichte van 2011 (toen € 2.631). De leges voor een terras bij een horecabedrijf bestaat in deze gemeente grotendeels uit een variabel tarief afhankelijk van de omvang van het terras en het aantal weken per jaar dat het terras er staat. Een dergelijke manier van tariefbepaling wordt door de meeste gemeenten gebruikt voor het vaststellen van de hoogte van preca-riobelasting op terrassen.

Apeldoorn en Assen zijn nieuw in de top 10 van duurste gemeenten als gevolg van grote stijgingen in het tarief van de terrasvergunning ten opzichte van 2011.

Harlingen en Tholen zijn met € 8 de goedkoopste gemeenten die een apart tarief voor de terrasvergunning hanteren.

Tabel 4.6 Hoogste en laagste tarieven terrasvergunning 2012

Duurste gemeenten	Bedrag in €	Goedkoopste gemeenten	Bedrag in €
1 Rijnwoude	1.981	1 Harlingen	8
2 Nijmegen	883	2 Tholen	8
3 Almere	467	3 Stede Broec	9
4 Apeldoorn	458	4 Menameradiel	10
5 Hilversum	435	5 Geertruidenberg	11
6 Wijk bij Duurstede	426	6 Delfzijl	11
7 Assen	370	7 Vaals	12
8 Breda	340	8 Harderwijk	13
9 Hardenberg	335	9 Hoorn	13
10 Haren	329	10 Onderbanken	13

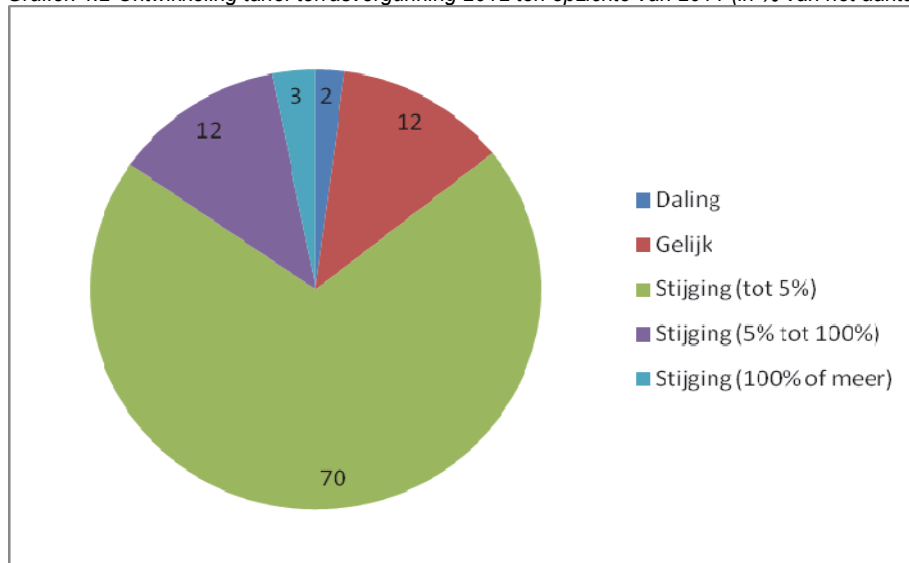
Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

4.4 Vergelijking met 2011

Het gemiddelde tarief voor een terrasvergunning is in 2012 € 115. Ten opzichte van 2011, toen het gemiddelde tarief € 108 was, betekent dit een stijging van 6,5%.

Om een uitspraak te kunnen doen over de ontwikkeling van het tarief van 2012 ten opzichte van 2011 is de ontwikkeling bekeken van de gemeenten die een aparte terrasvergunning kennen. Onderstaande figuur geeft een verdeling van de gemeenten naar ontwikkeling van het tarief. Bij 195 gemeenten kan een vergelijking met 2011 worden gemaakt.

Grafiek 4.2 Ontwikkeling tarief terrasvergunning 2012 ten opzichte van 2011 (in % van het aantal gemeenten)

Bron: ABF, bewerking bedrijf Horeca en Catering

In zeven van de tien gemeenten die een terrasvergunning hanteren stijgt het tarief met maximaal 5%. In 15% van de gemeenten is het tarief met meer dan 5% gestegen, waarbij ook tariefsverhogingen van meer dan het dubbele voorkomen. Een op de acht heeft het tarief niet gewijzigd en 2% heeft het verlaagd ten opzichte van vorig jaar.

5 Totaal drie vergunningen

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de kosten van de hiervoor beschreven drie vergunningen, te weten de Drank- en Horecawetvergunning, exploitatievergunning en terrasvergunning bij elkaar opgeteld. Dit vergroot de onderlinge vergelijkbaarheid van de gemeenten, omdat gemeenten waar bijvoorbeeld een terrasvergunning is opgenomen in de Drank- en Horecawetvergunning beter kunnen worden vergeleken met gemeenten waar een afzonderlijk tarief geldt voor een terrasvergunning en een Drank- en Horecawetvergunning.

Omdat niet in iedere gemeente alle drie de genoemde vergunningen zijn vereist, kan het voorkomen dat het totaaltarief alleen de Drank- en Horecawetvergunning betreft, of een optelsom van deze vergunning met één van de andere twee vergunningen. Hoewel dit op het eerste gezicht onvergelijkbare bedragen kan opleveren, is het wel de situatie waar een horecaondernemer in de praktijk mee te maken krijgt bij het starten van een bedrijf.

Gebleken is dat een aantal gemeenten één tarief hanteert of een vorm van korting geeft wanneer meerdere vergunningen tegelijk worden aangevraagd. Voorzover bekend is hiermee rekening gehouden bij de optelling van de kosten voor de drie vergunningen.

5.2 Tarieven

Het gemiddelde tarief voor de drie vergunningen uit de voorgaande hoofdstukken bedraagt in 2012 € 449.

De kosten voor het totale vergunningenpakket liggen in grote gemeenten aanzienlijk hoger dan in kleine en middelgrote gemeenten.

Tabel 5.1 Gemiddelde tarieven (€) en jaarlijks stijgingspercentage (%) ten opzichte van vorig jaar bij totaalpakket vergunningen per grootteklasse van gemeente, 2008-2012

Grootteklasse	2008	2009	2010	2011	2012
Gemiddeld tarief	€	€	€	€	€
Klein (minder dan 30.000 inwoners)	291	306	331	359	368
Middelgroot (30.000 - 75.000 inwoners)	364	379	392	424	468
Groot (meer dan 75.000 inwoners)	756	795	812	800	885
Totaal	360	377	398	423	449
Stijgingspercentage t.o.v. vorig jaar		%	%	%	%
Klein (minder dan 30.000 inwoners)		+5,2	+8,2	+8,5	+2,5
Middelgroot (30.000 - 75.000 inwoners)		+4,1	+3,4	+8,2	+10,4
Groot (meer dan 75.000 inwoners)		+5,2	+2,1	-1,5	+10,6
Totaal		+4,7	+5,6	+6,3	+6,1

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

Gemeenten in het westen van het land hebben relatief hoge kosten voor het totaalpakket van vergunningen, in het noorden is een horecabedrijf hiervoor het minste kwijt.

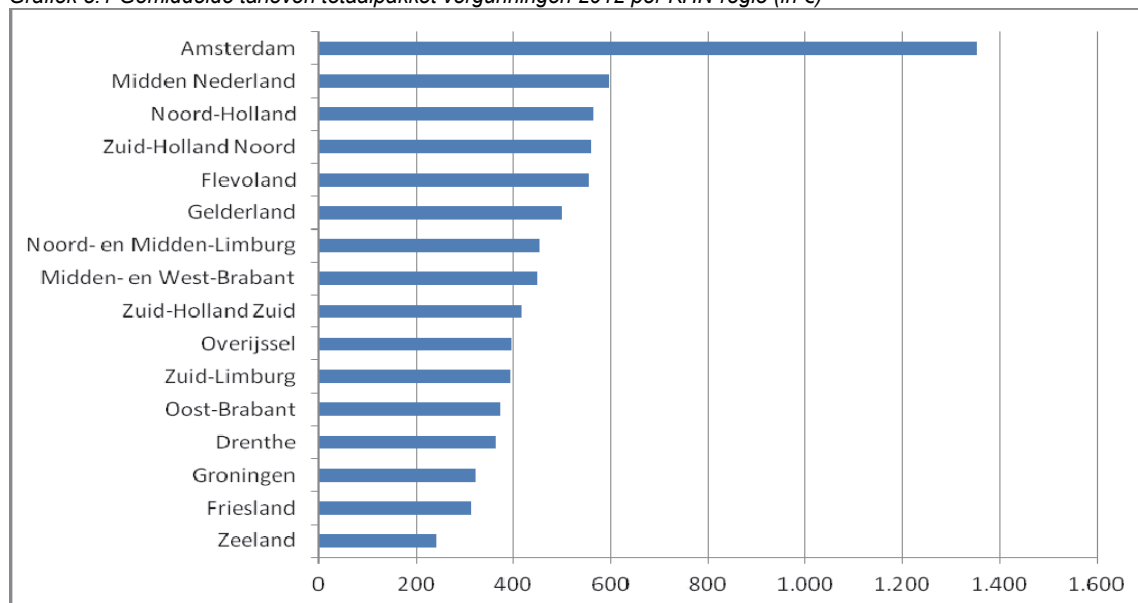
Tabel 5.2 Gemiddelde tarieven (€) en jaarlijks stijgingspercentage (%) ten opzichte van vorig jaar bij totaalpakket vergunningen per landsdeel, 2008-2012

Landsdeel	2008	2009	2010	2011	2012
Gemiddeld tarief	€	€	€	€	€
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)	275	272	285	297	325
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)	400	406	398	441	474
West (Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Holland)	411	445	483	505	530
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)	305	318	342	365	390
Totaal	360	377	398	423	449
Stijgingspercentage t.o.v. vorig jaar		%	%	%	%
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)		-1,1	+4,8	+4,2	+9,4
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)		+1,5	-2,0	+10,8	+7,5
West (Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Holland)		+8,3	+8,5	+4,6	+5,0
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)		+4,3	+7,5	+6,7	+6,8
Totaal		+4,7	+5,6	+6,3	+6,1

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

Het overzicht van de gemiddelde tarieven per regio van Koninklijke Horeca Nederland (KHN) laat zien dat de totale kosten in Amsterdam met € 1.354 het hoogste zijn. In Zeeland zijn de tarieven met een gemiddelde van € 242 het laagst.

Grafiek 5.1 Gemiddelde tarieven totaalpakket vergunningen 2012 per KHN-regio (in €)

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

In meer dan de helft van de gemeenten ligt het tarief voor het totaalpakket van vergunningen tussen plus of min 50% van het gemiddelde van € 449.

Tabel 5.3 Verdeling gemeenten met totaalpakket vergunningen 2012 rond gemiddelde tarief

Verdeling	Aantal gemeenten	Procentuele verdeling
Ver onder het gemiddelde (meer dan 50%)	111	27
Onder het gemiddelde (tot 50%)	141	34
Boven het gemiddelde (tot 50%)	87	21
Ver boven het gemiddelde (meer dan 50%)	76	18
Totaal	415	100

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

5.3 Top 10 hoog en laag

In de duurdere gemeenten bepaalt met name de exploitatievergunning een groot deel van de totale kosten. Zo is een groot deel van de tien gemeenten met een hoog tarief voor de exploitatievergunning ook terug te vinden in de onderstaande top 10. In Rijnwoude wordt de hoogte van het totaalbedrag beïnvloed door de terrasvergunning.

Bij een groot deel van de tien goedkoopste gemeenten bestaat het totaaltarief uitsluitend uit een Drank- en Horecawetvergunning.

Tabel 5.4 Hoogste en laagste tarieven totaalpakket vergunningen 2012 bij alle gemeenten

Duurste gemeenten		Bedrag in €	Goedkoopste gemeenten		Bedrag in €
1	Rijnwoude	2.395	1	het Bildt	28
2	Zaanstad	2.258	2	Menameradiel	40
3	Oost Gelre	2.242	3	Giessenlanden	47
4	Waterland	1.790	4	Baarle-Nassau	52
5	Apeldoorn	1.756	5	Ouderkerk	56
6	Eindhoven	1.598	6	Halderberge	56
7	Woensdrecht	1.568	7	Súdwest Fryslân	64
8	Woerden	1.456	8	Noord-Beveland	65
9	Rotterdam	1.445	9	Simpelveld	65
10	Nijmegen	1.444	10	Roermond	67

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

Voor de onderlinge vergelijkbaarheid van gemeenten is de omvang van de gemeente een goede indicator. Ook dan blijkt dat de tarieven van gemeenten sterk uiteenlopen.

Tabel 5.5 Hoogste en laagste tarieven totaalpakket vergunningen 2012 bij grote gemeenten (meer dan 75.000 inwoners)

Duurste gemeenten		Bedrag in €	Goedkoopste gemeenten		Bedrag in €
1	Zaanstad	2.258	1	Súdwest Fryslân	64
2	Apeldoorn	1.756	2	Roosendaal	130
3	Eindhoven	1.598	3	Hengelo	309
4	Rotterdam	1.445	4	Helmond	334
5	Nijmegen	1.444	5	Zoetermeer	341
6	Arnhem	1.376	6	Westland	375
7	Amsterdam	1.354	7	Emmen	431
8	Hilversum	1.293	8	Amstelveen	460
9	Delft	1.279	9	Den Haag	465
10	Breda	1.258	10	Deventer	471

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

Tabel 5.6 Hoogste en laagste tarieven totaalpakket vergunningen 2012 bij middelgrote gemeenten (30.000-75.000 inwoners)

Duurste gemeenten		Bedrag in €	Goedkoopste gemeenten		Bedrag in €
1	Oost Gelre	2.242	1	Roermond	67
2	Woerden	1.456	2	Oldenzaal	118
3	Nieuwegein	1.421	3	Barendrecht	122
4	Assen	1.095	4	Bronckhorst	138
5	Almelo	937	5	Geldrop-Mierlo	146
6	Katwijk	901	6	Harderwijk	154
7	Maassluis	879	7	Veghel	158
8	IJsselstein	836	8	Hof van Twente	171
9	Den Helder	832	9	Terneuzen	180
10	Peel en Maas	816	10	Gorinchem	181

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

Tabel 5.7 Hoogste en laagste tarieven totaalpakket vergunningen 2012 bij kleine gemeenten (tot 30.000 inwoners)

Duurste gemeenten		Bedrag in €	Goedkoopste gemeenten		Bedrag in €
1	Rijnwoude	2.395	1	het Bildt	28
2	Waterland	1.790	2	Menameradiel	40
3	Woensdrecht	1.568	3	Giessenlanden	47
4	Ameland	1.070	4	Baarle-Nassau	52
5	Heumen	1.060	5	Ouderkerk	56
6	Leerdam	1.049	6	Halderberge	56
7	Oud-Beijerland	966	7	Noord-Beveland	65
8	Bloemendaal	957	8	Simpelveld	65
9	Ooststellingwerf	942	9	Leeuwarderadeel	70
10	Wijk bij Duurstede	922	10	Laarbeek	71

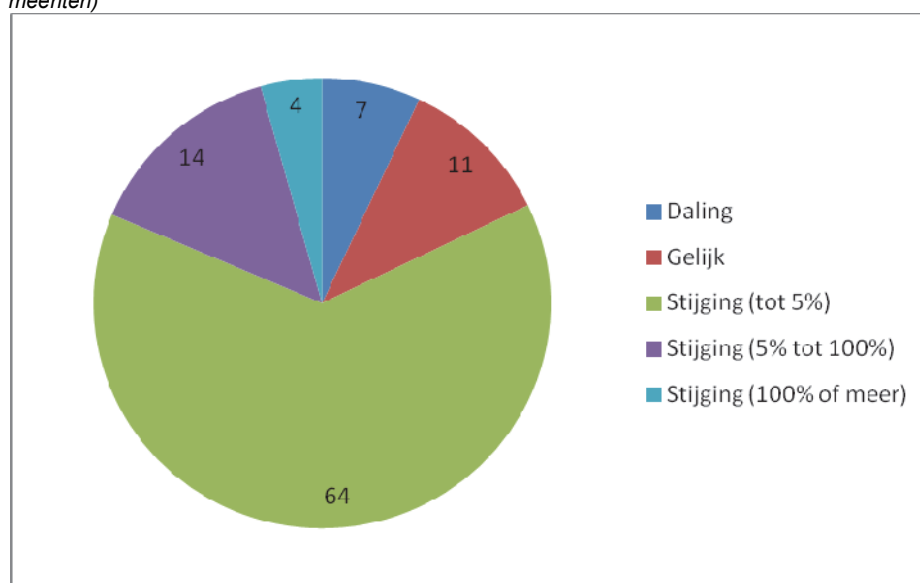
Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

5.4 Vergelijking met 2011

Het gemiddelde tarief voor het totaalpakket vergunningen bedraagt in 2012 € 449. Ten opzichte van 2011, toen het gemiddelde tarief € 423 was, betekent dit een stijging van 6,2%.

Om een uitspraak te kunnen doen over de ontwikkeling van het totaaltarief van 2012 ten opzichte van 2011 is de ontwikkeling bekeken van de gemeenten. Onderstaande figuur geeft een verdeling van de gemeenten naar ontwikkeling van het tarief.

Grafiek 5.2 Ontwikkeling tarief totaalpakket vergunningen 2012 ten opzichte van 2011 (in % van het aantal gemeenten)

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

In bijna tweederde van de gemeenten is het totaaltarief met maximaal 5% gestegen. In 18% van de gemeenten is het tarief met meer dan 5% gestegen, waarbij tariefsverhogingen van meer dan het dubbele voorkomen. In een op de negen gemeenten zijn de totale kosten niet gewijzigd en in 7% vallen de kosten lager uit dan vorig jaar.

6. Precariobelasting

6.1 Inleiding

Precariobelasting is een vergoeding voor het gebruik van gemeentegrond, zoals voor de exploitatie van een terras bij een horecabedrijf. De hoogte van de precariobelasting wordt over het algemeen vastgesteld aan de hand van het aantal vierkante meters waaruit het terras bestaat. In dit onderzoek wordt uitgegaan van een onoverdekt (zomer-)terras van 50 m² op de duurste locatie in de gemeente.

Voor de vergelijkbaarheid tussen de gemeenten onderling is evenals bij de terrasvergunning zoveel mogelijk uitgegaan van het precariotarief voor één jaar. Daar waar een tarief per maand wordt gehanteerd, heeft dan ook een vermenigvuldiging met 12 plaatsgevonden, tenzij een gemeente aangeeft een maximaal aantal maanden te hanteren. In gemeenten waar enkel en alleen een tarief per (zomer)seizoen geldt, is dat tarief gehanteerd.

In een aantal gemeenten geldt een algemeen precariotarief per m², maar dit is niet specifiek van toepassing op een horecaterras. In deze gemeenten is dan ook geen precariobelasting voor een terras berekend. In andere gemeenten is geen sprake van precario maar wordt gesproken over een huurovereenkomst; in de analyse wordt dit wel als hetzelfde behandeld.

Precariobelasting wordt niet in iedere gemeente geheven. In 2012 wordt in 168 van de 415 gemeenten precariobelasting geheven, ofwel 40% van het totaal aantal gemeenten. Dit is nagenoeg hetzelfde percentage als in voorgaande jaren.

6.2 Tarieven

Indien precariobelasting wordt geheven is het gemiddelde tarief in 2012 € 1.708.

Precario komt in grote gemeenten drie keer zo vaak voor als in kleine gemeenten.

Tabel 6.1 Gemiddelde tarieven (€) en jaarlijks stijgingspercentage (%) ten opzichte van vorig jaar bij precario per grootteklasse van gemeente, 2008-2012

Grootteklasse	2008	2009	2010	2011	2012
Gemiddeld tarief	€	€	€	€	€
Klein (minder dan 30.000 inwoners)	1.362	1.415	1.435	1.479	1.522
Middelgroot (30.000 - 75.000 inwoners)	1.379	1.356	1.405	1.546	1.586
Groot (meer dan 75.000 inwoners)	2.047	2.126	2.185	2.251	2.269
Totaal	1.513	1.546	1.588	1.672	1.708
Stijgingspercentage t.o.v. vorig jaar		%	%	%	%
Klein (minder dan 30.000 inwoners)		+3,9	+1,4	+3,1	+2,9
Middelgroot (30.000 - 75.000 inwoners)		-1,7	+3,6	+10,0	+2,6
Groot (meer dan 75.000 inwoners)		+3,9	+2,8	+3,0	+0,8
Totaal		+2,2	+2,7	+5,3	+2,2

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

Tabel 6.2 Aantal en aandeel gemeenten met precario 2012 per grootteklasse van gemeente

Grootteklasse	Aantal gemeenten met precario	% gemeenten met precario
Klein (minder dan 30.000 inwoners)	74	29
Middelgroot (30.000 - 75.000 inwoners)	57	49
Groot (meer dan 75.000 inwoners)	37	86
Totaal	168	40

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

Gemeenten in het noorden van het land hebben een relatief laag precariotarief.

Tabel 6.3 Gemiddelde tarieven (€) en jaarlijks stijgingspercentage (%) ten opzichte van vorig jaar bij precario per landsdeel, 2008-2012

Landsdeel	2008	2009	2010	2011	2012
Gemiddeld tarief	€	€	€	€	€
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)	1.127	1.114	1.280	1.339	1.364
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)	1.481	1.510	1.553	1.669	1.686
West (Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Holland)	1.656	1.701	1.707	1.782	1.797
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)	1.441	1.478	1.518	1.610	1.700
Totaal	1.513	1.546	1.588	1.672	1.708
Stijgingspercentage t.o.v. vorig jaar		%	%	%	%
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)		-1,2	+14,9	+4,6	+1,9
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)		+2,0	+2,8	+7,5	+1,0
West (Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Holland)		+2,7	+0,4	+4,4	+0,8
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)		+2,6	+2,7	+6,1	+5,6
Totaal		+2,2	+2,7	+5,3	+2,2

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

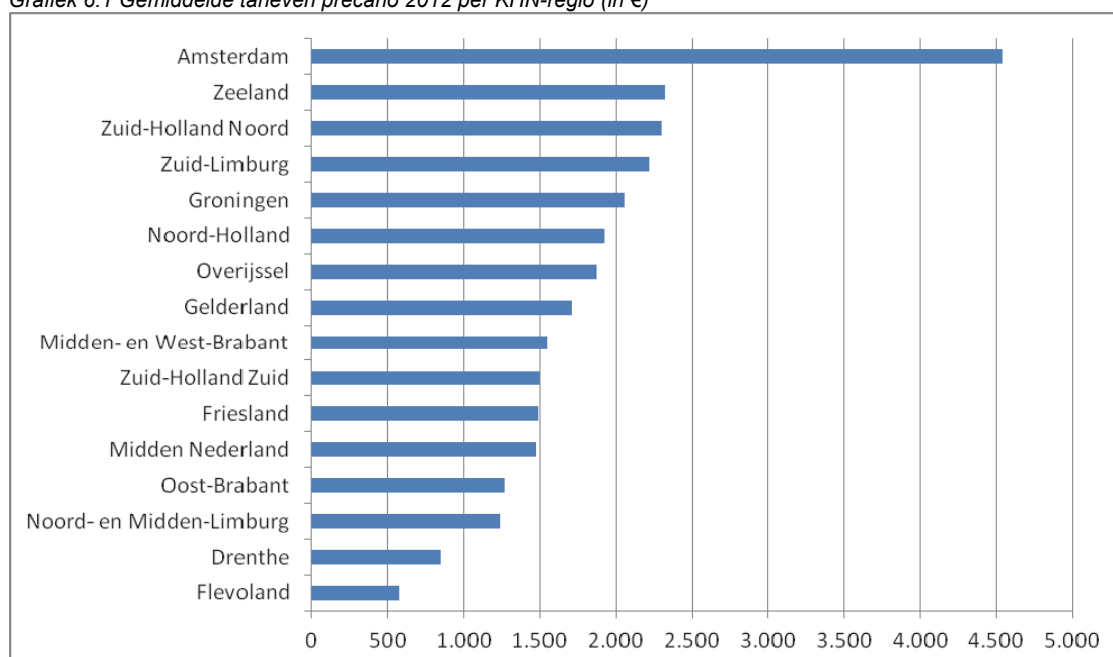
Tabel 6.4 Gemiddelde tarieven precario 2012 per landsdeel

Landsdeel	Aantal gemeenten met precario	% gemeenten met precario
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)	16	26
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)	32	34
West (Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Holland)	75	49
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)	45	42
Totaal	168	40

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

Het overzicht van de gemiddelde tarieven per regio van Koninklijke Horeca Nederland (KHN) laat zien dat de gemeente Amsterdam met € 4.538 het hoogste precariotarief kent. Flevoland en Drenthe hebben de laagste tarieven.

Grafiek 6.1 Gemiddelde tarieven precario 2012 per KHN-regio (in €)

In iets meer dan de helft van de gemeenten met precario ligt het tarief tussen plus of min 50% van het gemiddelde tarief van € 1.708.

Tabel 6.5 Verdeling gemeenten met precario 2012 rond gemiddelde tarief

Verdeling	Aantal gemeenten	Procentuele verdeling
Ver onder het gemiddelde (meer dan 50%)	46	27
Onder het gemiddelde (tot 50%)	51	30
Boven het gemiddelde (tot 50%)	37	22
Ver boven het gemiddelde (meer dan 50%)	34	20
Totaal	168	100

Bron: ABF, bewerking bedrijfschap Horeca en Catering

6.3 Top 10 hoog en laag

De duurste gemeente op het gebied van precariobelasting is Maastricht, evenals in de afgelopen jaren. Ook de goedkoopste van de gemeenten waar precario voorkomt is ongewijzigd, namelijk Gaasterlân-Sleat met € 133.

Tabel 6.6 Hoogste en laagste tarieven precario 2012

Duurste gemeenten	Bedrag in €	Goedkoopste gemeenten	Bedrag in €
1 Maastricht	6.750	1 Gaasterlân-Sleat	133
2 Amsterdam	4.538	2 Cranendonck	223
3 Haarlem	4.264	3 Waterland	253
4 Middelburg	4.224	4 Noord-Beveland	278
5 Schoonhoven	4.170	5 Uitgeest	307
6 Leidschendam-Voorburg	4.134	6 Almere	320
7 Texel	3.990	7 Den Helder	415
8 's-Hertogenbosch	3.838	8 Horst aan de Maas	436
9 Goes	3.723	9 Geertruidenberg	437
10 Gouda	3.720	10 Leeuwarderadeel	440

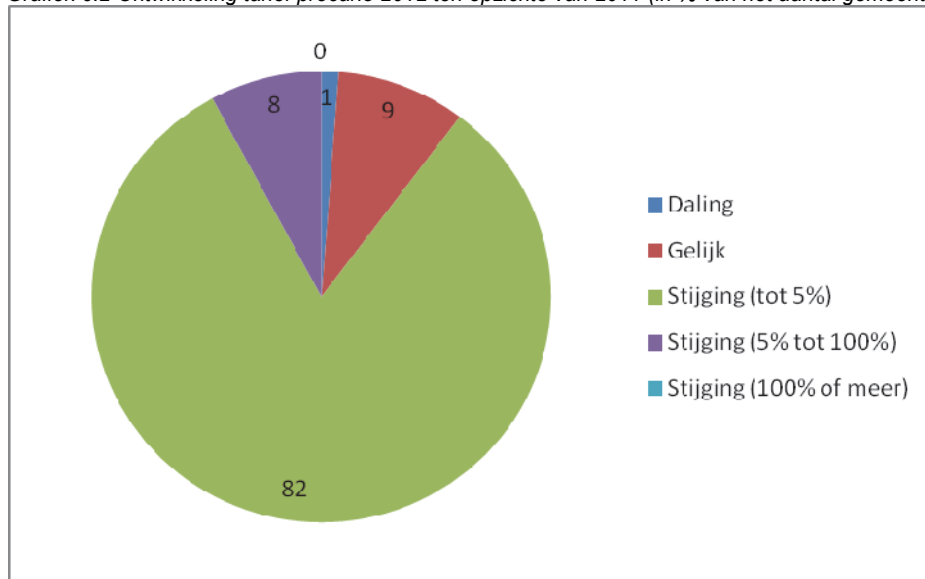
Bron: ABF, bewerking bedrijfschap Horeca en Catering

6.4 Vergelijking met 2011

Het gemiddelde precariotarief bedraagt in 2012 € 1.708. Ten opzichte van 2011, toen het gemiddelde tarief € 1.672 was, betekent dit een stijging van 2,2%.

Om een uitspraak te kunnen doen over de ontwikkeling van het precariotarief van 2012 ten opzichte van 2011 is de ontwikkeling bekeken van de gemeenten. Onderstaande figuur geeft een verdeling van de gemeenten naar ontwikkeling van het tarief. Bij 168 gemeenten kan een vergelijking met 2011 worden gegeven.

Grafiek 6.2 Ontwikkeling tarief precario 2012 ten opzichte van 2011 (in % van het aantal gemeenten)

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

In ruim acht op de tien gemeenten is het precariotarief met maximaal 5% gestegen. In 8% van de gemeenten is het tarief met meer dan 5% gestegen. In een op de tien gemeenten is het tarief niet gewijzigd of gedaald en in 4% vallen de kosten lager uit dan vorig jaar. Ten opzichte van de situatie in het jaar ervoor is een verschuiving te zien: meer gemeenten kiezen voor een (lichte) stijging van het tarief in plaats van het ongewijzigd te laten.

7. Wisseling van leidinggevende

7.1 Inleiding

Wanneer een horecabedrijf een nieuwe leidinggevende krijgt, moet hiervoor een nieuwe Drank- en Horecawetvergunning worden aangevraagd. In veel gemeenten hoeft voor een herziening van de vergunning niet het volledige legesbedrag te worden betaald. Dit geldt in 2012 voor 71% van de gemeenten in Nederland. Een reden voor het toepassen van een lager tarief kan zijn dat gemeenten het voorafgaande onderzoek beperken tot het nagaan van antecedenten van de nieuwe leidinggevende ofwel de zedelijkheidseisen. Door het achterwege laten van bijvoorbeeld een onderzoek naar de inrichtingseisen, indien dit nog kort geleden heeft plaatsgevonden, kunnen de kosten voor de nieuwe vergunning worden beperkt.

7.2 Tarieven

Gemiddeld kost het verkrijgen van een nieuwe Drank- en Horecawetvergunning in verband met het wisselen van een leidinggevende € 127.

Tabel 7.1 Gemiddelde tarieven (€) en jaarlijks stijgingspercentage (%) ten opzichte van vorig jaar bij wisseling leidinggevende per grootteklasse van gemeente, 2008-2012

Grootteklasse	2008	2009	2010	2011	2012
Gemiddeld tarief	€	€	€	€	€
Klein (minder dan 30.000 inwoners)	103	103	107	111	115
Middelgroot (30.000 - 75.000 inwoners)	118	120	125	128	132
Groot (meer dan 75.000 inwoners)	160	158	158	160	188
Totaal	113	114	117	121	127
Stijgingspercentage t.o.v. vorig jaar		%	%	%	%
Klein (minder dan 30.000 inwoners)		0,0	+3,9	+3,7	+3,6
Middelgroot (30.000 - 75.000 inwoners)		+1,7	+4,2	+2,4	+3,1
Groot (meer dan 75.000 inwoners)		-1,3	0,0	+1,3	+17,5
Totaal		+0,9	+2,6	+3,4	+5,0

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

De kosten voor het wisselen van een leidinggevende op de Drank- en Horecawetvergunning zijn in het zuiden van het land gemiddeld het hoogst en in het noorden het laagst.

Tabel 7.2 Gemiddelde tarieven (€) en jaarlijks stijgingspercentage (%) ten opzichte van vorig jaar bij wisseling leidinggevende per landsdeel, 2008-2012

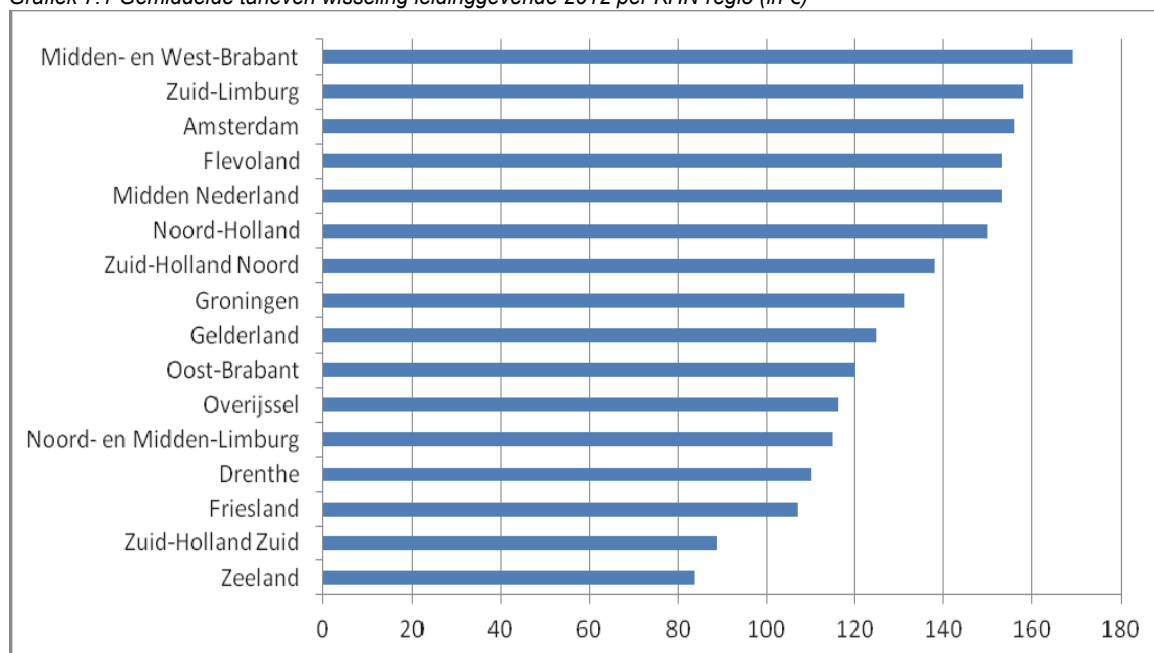
Landsdeel	2008	2009	2010	2011	2012
Gemiddeld tarief	€	€	€	€	€
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)	113	112	114	113	117
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)	113	109	111	118	125
West (Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Holland)	119	123	125	126	129
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)	106	106	112	120	133
Totaal	113	114	117	121	127
Stijgingspercentage t.o.v. vorig jaar		%	%	%	%
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)		-0,9	+1,8	-0,9	+3,5
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)		-3,5	+1,8	+6,3	+5,9
West (Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Holland)		+3,4	+1,6	+0,8	+2,4
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)		0,0	+5,7	+7,1	+10,8
Totaal		+0,9	+2,6	+3,4	+5,0

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

Het navolgende overzicht van de gemiddelde tarieven per regio van Koninklijke Horeca Nederland (KHN) laat zien dat het tarief voor het wisselen van een leidinggevende op de Drank- en Horecawetvergunning in Zeeland het laagst is met € 84. In de regio West- en Midden-Brabant betalen ondernemers gemiddeld ruim het dubbele.

Grafiek 7.1 Gemiddelde tarieven wisseling leidinggevende 2012 per KHN-regio (in €)

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

In bijna de helft van de gemeenten ligt het tarief voor het wisselen van een leidinggevende tussen plus of min 50% van het gemiddelde tarief van € 127.

Tabel 7.3 Verdeling gemeenten wisseling leidinggevende 2012 rond het gemiddelde tarief

Verdeling	Aantal gemeenten	Procentuele verdeling
Ver onder het gemiddelde (meer dan 50%)	137	33
Onder het gemiddelde (tot 50%)	125	30
Boven het gemiddelde (tot 50%)	66	16
Ver boven het gemiddelde (meer dan 50%)	86	21
Totaal	414	100

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

7.3 Top 10 hoog en laag

Evenals vorig jaar kent Woensdrecht het hoogste tarief voor het aanvragen van een nieuwe vergunning indien een leidinggevende wordt gewisseld. In tegenstelling tot de andere gemeenten in de top 10 van duurste gemeenten heeft Woensdrecht het tarief niet verhoogd in het afgelopen jaar. Nieuw in deze top 10 zijn Eindhoven, Best en Arnhem, als gevolg van (flinke) tariefstijgingen ten opzichte van 2011. Twee van de gemeenten die uit de top 10 zijn verdwenen, Zevenaar en Texel, hebben hun tarief juist verlaagd.

Nog altijd hanteren niet alle gemeenten een apart tarief voor het wisselen van een leidinggevende. Dit geldt ook voor diverse andere gemeenten in de top 10 van duurste gemeenten. De tien goedkoopste gemeenten kennen wel een dergelijk tarief. Bij deze gemeenten deden zich nagenoeg geen wijzigingen voor.

Tabel 7.4 Hoogste en laagste tarieven wisseling leidinggevende 2012

Duurste gemeenten		Bedrag in €	Goedkoopste gemeenten		Bedrag in €
1	Woensdrecht	1.425	1	Millingen aan de Rijn	13
2	Eindhoven	773	2	Groesbeek	13
3	Maastricht	537	3	Alphen aan den Rijn	13
4	Haarlemmermeer	513	4	Tytsjerksteradiel	17
5	Best	500	5	Ouderkerk	17
6	Utrechtse Heuvelrug	473	6	Bladel	17
7	Bernheze	441	7	Bellingwedde	17
8	Arnhem	430	8	Halderberge	17
9	Dongeradeel	416	9	Menameradiel	17
10	Zoeterwoude	410	10	Bergeijk	19

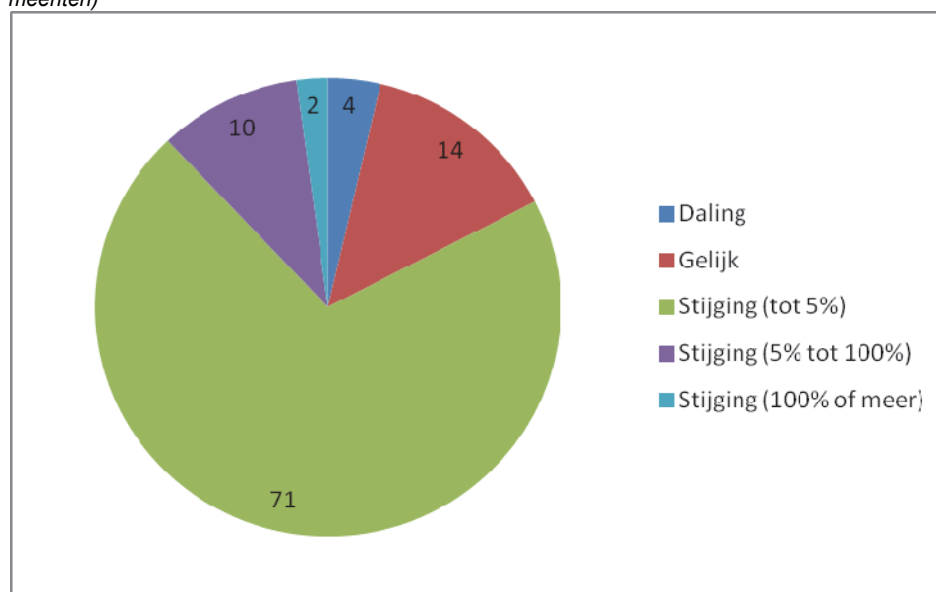
Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

7.4 Vergelijking met 2011

De gemiddelde kosten voor het verkrijgen van een nieuwe Drank- en Horecawetvergunning in verband met het wisselen van een leidinggevende zijn in 2012 € 127, een stijging van 5% ten opzichte van 2011.

Om een uitspraak te kunnen doen over de ontwikkeling van het tarief van 2012 ten opzichte van 2011 is de ontwikkeling per individuele gemeente bekeken. Onderstaande figuur geeft een verdeling van de gemeenten naar ontwikkeling van het tarief.

Grafiek 7.2 Ontwikkeling tarief wisseling leidinggevende 2012 ten opzichte van 2011 (in % van het aantal gemeenten)

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

In zeven op de tien gemeenten heeft een verhoging van het tarief met maximaal 5% plaatsgevonden. In een op de acht gemeenten is het tarief met meer dan 5% gestegen. In 14% van de gemeenten is het tarief niet gewijzigd en 4% heeft het tarief verlaagd ten opzichte van vorig jaar.

8. Bouwvergunning

8.1 Inleiding

Wie een bouwwerk gaat “plaatsen, geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen, veranderen of vergroten”, ofwel kort gezegd gaat bouwen, heeft een bouwvergunning nodig. Een bouwvergunning was tot 1 oktober 2010 geregeld in de Woningwet, en na die datum geïntegreerd in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Men spreekt dan over een omgevingsvergunning voor het bouwen van een bouwwerk.

De meeste gemeenten baseren het tarief van een bouwvergunning op de bouwsom ofwel de aannemingsom. Zij gaan meestal uit van een bouwsom exclusief BTW, maar in een aantal gemeenten wordt eerst 19% BTW bij de bouwsom opgeteld voordat de leges worden berekend.

In dit onderzoek is nagegaan welke kosten er verbonden zijn aan bouwsommen van € 100.000 en € 500.000. Negen gemeenten berekenen de bouwleges op een andere manier, bijvoorbeeld op basis van functie en oppervlakte van het pand, of aan de hand van het aantal medewerkers dan wel bewoners ervan. Deze gemeenten zijn in dit onderzoek buiten beschouwing gebleven.

8.2 Tarieven

Gemiddeld kost het verkrijgen van een vergunning voor het (ver)bouwen met een bouwsom van € 100.000 € 2.512 en voor een bouwsom van € 500.000 € 11.554.

Grote gemeenten hanteren voor beide bouwsommen gemiddeld de hoogste tarieven.

Tabel 8.1 Gemiddelde tarieven (€) en jaarlijks stijgingspercentage (%) ten opzichte van vorig jaar bij bouwvergunning bij bouwsom € 100.000 per grootteklasse van gemeente, 2010-2012

Grootteklasse	2010	2011	2012
Gemiddeld tarief	€	€	€
Klein (minder dan 30.000 inwoners)	2.355	2.455	2.528
Middelgroot (30.000 - 75.000 inwoners)	2.182	2.247	2.387
Groot (meer dan 75.000 inwoners)	2.250	2.337	2.751
Totaal	2.295	2.384	2.512
Stijgingspercentage t.o.v. vorig jaar		%	%
Klein (minder dan 30.000 inwoners)		+4,2	+3,0
Middelgroot (30.000 - 75.000 inwoners)		+3,0	+6,2
Groot (meer dan 75.000 inwoners)		+3,9	+17,7
Totaal		+3,9	+5,4

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

Tabel 8.2 Gemiddelde tarieven (€) en jaarlijks stijgingspercentage (%) ten opzichte van vorig jaar bij bouwvergunning bij bouwsom € 500.000 per grootteklasse van gemeente, 2010-2012

Grootteklasse	2010	2011	2012
Gemiddeld tarief	€	€	€
Klein (minder dan 30.000 inwoners)	10.772	11.202	11.546
Middelgroot (30.000 - 75.000 inwoners)	10.065	10.439	11.108
Groot (meer dan 75.000 inwoners)	10.791	11.254	12.804
Totaal	10.573	10.992	11.554
Stijgingspercentage t.o.v. vorig jaar		%	%
Klein (minder dan 30.000 inwoners)		+4,0	+3,1
Middelgroot (30.000 - 75.000 inwoners)		+3,7	+6,4
Groot (meer dan 75.000 inwoners)		+4,3	+13,8
Totaal		+4,0	+5,1

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

De kosten voor het aanvragen van een bouwvergunning zijn in het westen van het land het hoogst en in het noorden het laagst.

Tabel 8.3 Gemiddelde tarieven (€) en jaarlijks stijgingspercentage (%) ten opzichte van vorig jaar bij bouwvergunning bij bouwsom € 100.000 per landsdeel, 2010-2012

Landsdeel	2010	2011	2012
Gemiddeld tarief	€	€	€
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)	2.049	2.097	2.241
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)	2.207	2.322	2.417
West (Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Holland)	2.485	2.563	2.713
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)	2.233	2.343	2.460
Totaal	2.295	2.384	2.512
Stijgingspercentage t.o.v. vorig jaar		%	%
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)		+2,3	+6,9
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)		+5,2	+4,1
West (Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Holland)		+3,1	+5,9
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)		+4,9	+5,0
Totaal		+3,9	+5,4

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

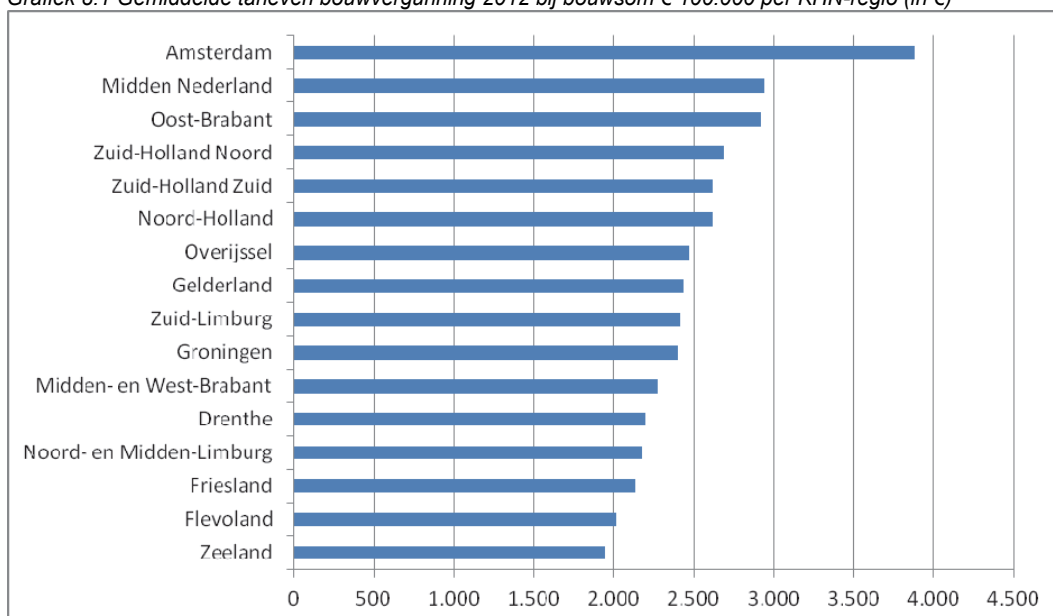
Tabel 8.4 Gemiddelde tarieven (€) en jaarlijks stijgingspercentage (%) ten opzichte van vorig jaar bij bouwvergunning bij bouwsom € 500.000 per landsdeel, 2010-2012

Landsdeel	2010	2011	2012
Gemiddeld tarief	€	€	€
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)	9.360	9.646	10.197
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)	10.207	10.754	11.147
West (Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Holland)	11.646	12.053	12.823
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)	10.028	10.438	10.870
Totaal	10.573	10.992	11.554
Stijgingspercentage t.o.v. vorig jaar		%	%
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)		+3,1	+5,7
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)		+5,4	+3,7
West (Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Holland)		+3,5	+6,4
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)		+4,1	+4,1
Totaal		+4,0	+5,1

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

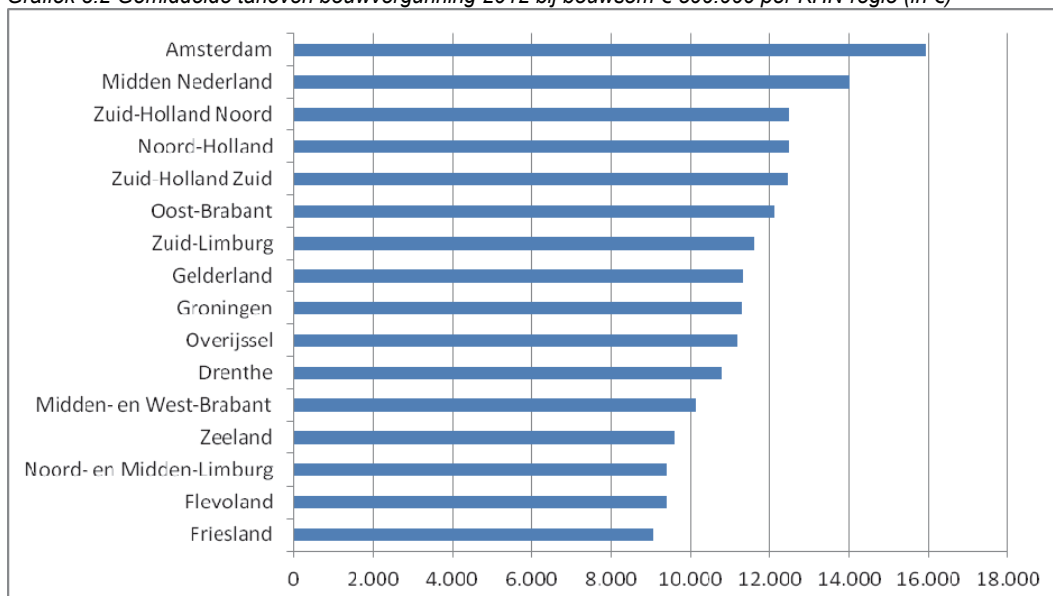
De navolgende overzichten van de gemiddelde tarieven per regio van Koninklijke Horeca Nederland (KHN) laten zien dat de tarieven voor een bouwvergunning bij een bouwsom van € 100.000 en € 500.000 het laagst zijn in Zeeland respectievelijk Friesland. Amsterdam is bij beide bouwsommen in 2012 de duurste van de KHN-regio's als gevolg van aanzienlijke tariefsverhogingen.

Grafiek 8.1 Gemiddelde tarieven bouwvergunning 2012 bij bouwsom € 100.000 per KHN-regio (in €)

Bron: ABF, bewerking bedrijf Horeca en Catering

Grafiek 8.2 Gemiddelde tarieven bouwvergunning 2012 bij bouwsom € 500.000 per KHN-regio (in €)

Bron: ABF, bewerking bedrijf Horeca en Catering

Anders dan bij de overige vergunningen in dit onderzoek bevinden de tarieven van de bouwvergunning zich in bijna alle gemeenten tussen plus of min 50% van het gemiddelde tarief.

Tabel 8.5 Verdeling gemeenten tarieven bouwvergunning 2012 rond het gemiddelde tarief, in %

Verdeling	Bouwsom 100.000	Bouwsom 500.000
Ver onder het gemiddelde (meer dan 50%)	0	1
Onder het gemiddelde (tot 50%)	58	55
Boven het gemiddelde (tot 50%)	38	41
Ver boven het gemiddelde (meer dan 50%)	4	3
Totaal	100	100

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

8.3 Top 10 hoog en laag

Indien de bouwsom € 100.000 bedraagt is Eindhoven met € 7.000 de duurste gemeente. In 2011 bedroeg het hoogste tarief voor deze bouwvergunning iets meer dan € 5.000 in Schoonhoven, een bedrag waar nu vier gemeentes bovenuit komen. Lemsterland heeft dit jaar het laagste tarief en is de enige gemeente die voor deze bouwsom een tarief onder € 1.300 rekent. In 2011 waren dit nog zeven gemeenten.

Tabel 8.6 Hoogste en laagste tarieven bouwvergunning bij bouwsom € 100.000 in 2012

Duurste gemeenten	Bedrag in €	Goedkoopste gemeenten	Bedrag in €
1 Eindhoven	7.000	1 Lemsterland	1.265
2 Baarn	5.236	2 Ameland	1.300
3 Zaltbommel	5.125	3 Opmeer	1.330
4 Schoonhoven	5.095	4 Súdwest Fryslân	1.344
5 Zwartewaterland	4.571	5 Appingedam	1.370
6 Muiden	4.500	6 Schagen	1.372
7 Montfoort	4.403	7 Noord-Beveland	1.375
8 Buren	4.300	8 Harlingen	1.398
9 Bussum	4.225	9 Uden	1.428
10 Sint Anthonis	4.060	10 Brielle	1.434

Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

Bij een bouwsom van € 500.000 rekent Castricum het hoogste tarief. Menameradiel is hier evenals vorig jaar de goedkoopste gemeente.

Het komt een aantal keren voor dat een gemeente voor beide bouwsommen in de top 10 staat. Bij de duurste gemeenten zijn dit Schoonhoven, Buren, Baarn, Bussum en Muiden en bij de goedkoopste gemeenten Lemsterland, Opmeer en Harlingen.

Tabel 8.7 Hoogste en laagste tarieven bouwvergunning bij bouwsom € 500.000 in 2012

Duurste gemeenten	Bedrag in €	Goedkoopste gemeenten	Bedrag in €
1 Castricum	27.875	1 Menameradiel	4.581
2 Schoonhoven	25.662	2 Lemsterland	4.985
3 Rotterdam	25.519	3 Súdwest Fryslân	5.499
4 Muiden	22.500	4 Harlingen	5.578
5 Buren	22.500	5 Opmeer	5.810
6 Baarn	22.385	6 Ermelo	5.950
7 Bussum	20.885	7 Nederweert	6.000
8 Graft-De Rijp	19.732	8 Terschelling	6.024
9 Haren	19.500	9 Schagen	6.372
10 Hoogezand-Sappemeer	19.000	10 Loon op Zand	6.420

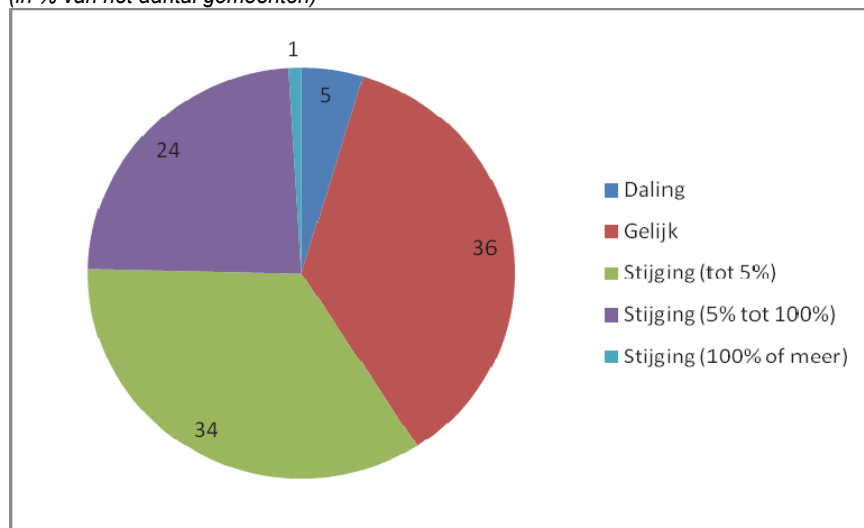
Bron: ABF, bewerking bedrijfsschap Horeca en Catering

8.4 Vergelijking met 2011

Gemiddeld kost het verkrijgen van een vergunning voor het (ver)bouwen met een bouwsom van € 100.000 € 2.512. Ten opzichte van 2011 betekent dit een stijging van het tarief met 5,4% (dit was een jaar eerder 3,9%). Voor een bouwsom van € 500.000 stijgt het tarief van een bouwvergunning met 5,1%.

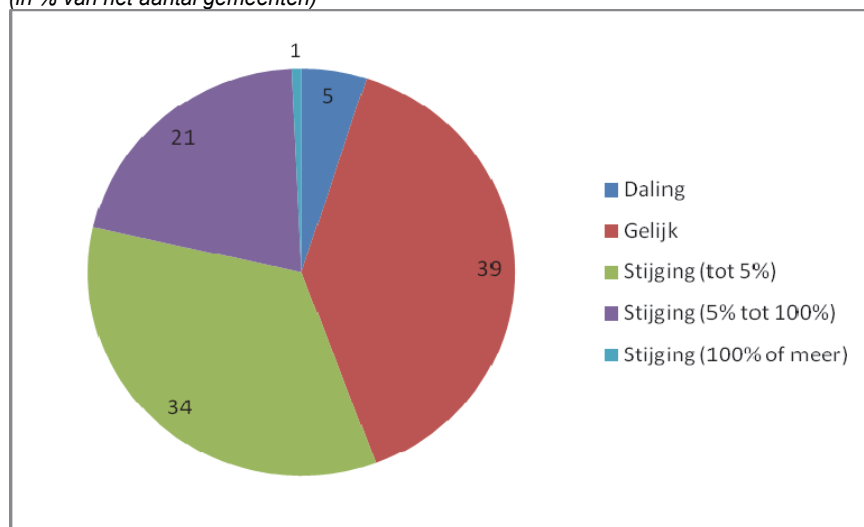
Om een uitspraak te kunnen doen over de ontwikkeling van de tarieven van 2012 ten opzichte van 2011 is de ontwikkeling per individuele gemeente bekeken. Onderstaande figuren geven een verdeling van de gemeenten naar ontwikkeling van de tarieven.

Grafiek 8.3 Ontwikkeling tarief bouwvergunning bij bouwsom € 100.000 in 2012 ten opzichte van 2011 (in % van het aantal gemeenten)

Bron: ABF, bewerking bedrijf Horeca en Catering

Grafiek 8.4 Ontwikkeling tarief bouwvergunning bij bouwsom € 500.000 in 2012 ten opzichte van 2011 (in % van het aantal gemeenten)

Bron: ABF, bewerking bedrijf Horeca en Catering

De ontwikkelingen in de tarieven laten voor beide bouwsommen een nagenoeg gelijk beeld zien. Een groot deel van de gemeenten, bijna vier op de tien, houdt het tarief gelijk ten opzichte van 2011. Stijgingen tot 5% komen in een derde van de gemeenten voor en in bijna een kwart stijgen de tarieven met meer dan 5%. Een op de twintig gemeenten heeft het tarief verlaagd in het afgelopen jaar.

In vergelijking met de situatie in het jaar hiervoor, 2011 ten opzichte van 2010, is een verschuiving te zien: meer gemeenten kiezen voor een (lichte) stijging van het tarief in plaats van het ongewijzigd te laten of te laten dalen.

